

става причина за неизпълнението на плана по асортимент, поражда стремеж да се осигури изпълнението на плана по обема на продукцията и производителността на труда за сметка на по-малко трудоемките изделия.

Освен това при оценяването на общата промишлена продукция „изгодни“ са и съпоставимите цени на новите видове промишлена продукция, защото са по-високи в сравнение с цените на останалите видове продукция. При определянето на фабрично-заводската цена на новите видове продукция се изхожда от себестойността на същата продукция през първата година на произвеждането ѝ. Тогава тя още не е усвоена и разходите на жив и овеществен труд са по-големи, отколкото по-късно, когато се усвои добре.

И стоковата продукция като показател за обема на произведената продукция в дадено предприятие не е пригодна за изчисляване на производителността на труда. Тя е освободена от вътрешния оборот, но в замяна на това за някои производства не може да се установи връзката между обема на продукцията и фактически направените разходи на труд. Това е особено характерно за производствата, където изменението на остатъците на незавършено производство и на полуфабрикатите е значително през отделните отчетни периоди и се отчита в обема на продукцията. Типичен пример в случая е корабостроенето. Корабът се построява за няколко месеца. Ако се отчита само стокова продукция, то през месеците когато корабът се строи, ще се отчита само разход на труд, без да се посочва срещу това продукция, въз основа на която може да се отчете производителността на труда. Пълната стойност на кораба ще се отчете през месеца, когато той се приеме по съответния ред като готов. Но вложеният труд през този последен месец, когато корабът е завършен и се отчита стокова продукция, не изразява фактически направения разход на труда. Ако се изчисли производителност на труда, тя ще бъде съвсем не-реална. Поради това досега стоковата продукция не е използвана като показател за обема на промишлената продукция при изчисляване на производителността на труда.

Поради посочените по-горе слабости при използването на общата промишлена продукция за изчисляване производителността на труда, напоследък все по-настойчиво се поставя въпросът за намиране на нов стойностен показател за обема на продукцията. Посочва се чистата продукция. Тук се поставя въпросът доколко чистата продукция, която представлява общата промишлена продукция, намалена със стойността на материалните разходи, може да характеризира по-добре постигнатата производителност на труда.

Чрез приспадането на материалните разходи от общата промишлена продукция, изчислената производителност на труда се освобождава от пренесената стойност, от овеществения труд. Тогава няма да дават отражение структурните и организационни промени в промишлените предприятия. Поставя се обаче въпросът, дали няма да се получи обратното на това, което съществува сега при изчисляване производителността на труда на базата на общата промишлена продукция. Дали предприятията няма да почнат да се ориентират към „трудоемките“ изделия, тъй като те ще бъдат по-изгодни. Чистата продукция е разликата между общата промишлена продукция и материалните разходи, следователно колкото по-малка стойност на материалните разходи се извади, толкова по-голям обем ще остане и ще се отчете по-висока производителност на труда.